

Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2015 – 2016
Gemeente Oudewater
September 2014

Voorwoord

In de komende jaren gaat er veel veranderen in het sociale domein. Vanaf 2015 krijgen wij er een groot aantal taken bij. Daarmee worden wij verantwoordelijk voor de ondersteuning van onze inwoners op alle levensgebieden. Dit biedt een kans om nieuwe wegen in te slaan; om de ondersteuning meer integraal en dicht bij de inwoners te organiseren. Het optimaal behartigen van de belangen van onze inwoners op het gebied van zorg en welzijn zien wij als hét speerpunt van ons beleid. Daarbij gaat onze aandacht met name uit naar de inwoners die dat het meest nodig hebben. Maar dat kunnen we niet alleen!

Daarom doen wij een beroep op alle betrokkenen. We vragen aan onze inwoners de eigen kracht en die van het sociaal netwerk te benutten, de lokale kracht in onze samenleving verder uit te bouwen, elkaar te helpen waar nodig en zich in te zetten in de eigen buurt. We vragen aan de informele en formele maatschappelijke organisaties onze inwoners hierbij te ondersteunen en samen met hen op te trekken opdat iedereen maximaal en naar eigen vermogen mee kan doen. En we vragen aan de maatschappelijke organisaties om, onder regie van Welzijn Oudewater, samen met het sociale stadsteam de ondersteuning aan onze inwoners integraal, laagdrempelig en dichtbij gestalte te geven. Om de integrale toegang van Welzijn Oudewater te ondersteunen en invulling te geven. Die ene toegang waar inwoners met al hun vragen het sociale domein betreffende terecht kunnen en waar - als dat nodig is - de ondersteuning integraal wordt opgestart.

Voor ons als gemeente is hierin een regisserende taak op afstand weg gelegd. Wij geloven in de kracht van onze inwoners, vrijwilligersorganisaties, verenigingen, maatschappelijke organisaties en het maatschappelijk middenveld. Zij zijn in staat om met elkaar deze transformatie van het sociaal domein gestalte te geven. Wij als gemeente denken mee, stimuleren en faciliteren daar waar nodig en geven de richting aan.

Deze richting hebben we niet alleen gekozen. We zijn in gesprek gegaan met alle aanbieders om samen te werken in de buurten en bij de inwoners thuis, aan de keukentafel. We hebben werkbezoeken afgelegd, waarmee de dagelijkse praktijk zichtbaar en duidelijk geworden is. En we hebben in 2013 gekozen voor de start van Welzijn Oudewater, die in deze transformatie van het sociaal domein een belangrijke taak krijgt toebedeeld.

Op 1 januari 2015 zijn we klaar voor de nieuwe taken. Maar dan zijn we er nog niet. Het transformatieproces zal nog jaren doorlopen en dat kunnen we niet alleen. Samen met inwoners, cliëntenraden, adviesraden, maatschappelijke partners en het maatschappelijk middenveld bouwen we in co-creatie door aan de nieuwe Oudewaterse werkwijze. Tot we het goede hebben bereikt!

Ad de Regt
Wethouder gemeente Oudewater

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Betrokkenen bij opstellen beleidsplan	4
1.2	Aanleiding beleidsplan	4
1.3	Leeswijzer en samenvatting	4
2.	Visie	6
3.	Een nieuwe Oudewaterse werkwijze	7
3.1	Integrale ondersteuning	7
3.2	Maatwerk	8
3.3	Ondersteuningsstructuur	9
3.4	Evalueren ondersteuningsstructuur/systeemonderhoud	10
3.5	Signalering en preventie	11
4.	Doorontwikkeling (onderdelen van de) Oudewaterse werkwijze na 1-1-2015	12
4.1	PGB	12
4.2	Indiceren	12
4.3	Uitbreiding Programma Transformatie sociaal domein	13
5.	Integrale begroting sociaal domein	14
6.	Het plaatje compleet	15

1. Inleiding

In dit beleidsplan beschrijven we hoe we de komende jaren in het sociale domein meer samenhang brengen in de begeleiding en ondersteuning van onze inwoners, waarbij we zoveel mogelijk een beroep doen op hun eigen kracht en dat van het netwerk bij het oplossen van vragen en problemen. Hiermee willen we grotere individuele en/of maatschappelijke problemen verminderen of voorkomen. Dit beleidsplan is een vervolg op en een nadere uitwerking van de Kadernota decentralisaties/transformaties sociale domein zoals die in juni 2013 door de Raad is vastgesteld en de Consultatieversie Integraal beleidsplan 2014-2016. Ook is dit beleidsplan getoetst aan reeds vastgesteld beleid, zoals het Wmo beleidskader en het gezondheidsbeleid.

1.1 Betrokkenen bij het opstellen van dit beleidsplan

We hebben inwoners en maatschappelijke organisaties, aan de hand van de consultatieversie, actief betrokken bij het opstellen van dit beleidsplan. Er zijn vijf openbare bijeenkomsten gehouden tijdens welke wij uitleg gaven over de onderwerpen in dit beleidsplan, hierover met inwoners en maatschappelijke organisaties in gesprek zijn gegaan en zij hun ervaringen en opvattingen met ons en elkaar gedeeld hebben. Ook heeft een aantal inwoners/maatschappelijke organisaties schriftelijk een reactie op de consultatieversie van het integraal beleidsplan ingediend. Daarnaast zijn er één op één gesprekken gevoerd met inwoners die zich zorgen maken over eventuele veranderingen in het ondersteuningsaanbod.

Dit beleidsplan is van advies c.q. een reactie voorzien door de WMO-raad, de RAWB en de WSW-raad. Het is voorts afgestemd in de Lokaal Educatieve Agenda en het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) in het kader van de Wet passend onderwijs. Daarnaast is er op lokaal en regionaal niveau overleg geweest met zorg- en welzijnspartners en is de consultatieversie besproken in het forum Samenleving en de raad.

Het resultaat van bovenstaande consultaties ligt nu voor u: een integraal beleidsplan sociaal domein dat past bij de Oudewaterse samenleving!

1.2 Aanleiding

Aanleiding voor dit beleidsplan zijn de vier transities: AWBZ, Jeugdzorg, Participatiewet en Passend onderwijs. Deze transities betekenen niet alleen dat taken verschuiven van centraal naar decentraal, maar ook dat die taken veranderen en zullen worden uitgevoerd in nieuwe organisatorische verbanden en arrangementen. Dit vraagt om een andere manier van werken en brengt nieuwe rollen en verantwoordelijkheden met zich mee. Om die reden spreken we consequent van een *transformatie van het sociaal domein*.

Met deze nieuwe taken valt het hele sociale domein per 1 januari 2015 onder onze verantwoordelijkheid. Een uitgelezen kans om de ondersteuning van onze inwoners in het sociaal domein zo effectief en efficiënt mogelijk in te richten. Daarom kiezen we voor een integrale aanpak. Daarnaast hebben we de overtuiging dat met de integrale aanpak voordelen behaald kunnen worden, voor de *inwoners* en voor de *samenleving* als geheel.

1.3 Leeswijzer en samenvatting

De in dit beleidsplan beschreven wijze van ondersteuning geldt voor alle inwoners ongeacht op welk leefgebied zij een (ondersteunings)vraag hebben. Een gezin met een ondersteuningsvraag op het gebied van jeugd(zorg) wordt op dezelfde manier ondersteund als een inwoner met schuldenproblematiek of als een huishouden met problemen op meerdere leefgebieden. De (werk)wijze van ondersteuning is hetzelfde, zij zal echter door verschillende ondersteuners -met een op de vraag toegespitste expertise- geboden worden.

In hoofdstuk 1 beschrijven we de aanleiding voor dit beleidsplan en geven we aan wie bij het tot stand komen ervan betrokken zijn geweest.

Aanleiding voor dit beleidsplan zijn de vier transities. De overheveling van taken van hogere overheden naar de gemeenten met betrekking tot de Jeugdzorg, de begeleiding en dagbesteding uit de AWBZ en de participatiewet. Als vierde transitie voegen we daar het Passend onderwijs aan toe.

Met deze overheveling van taken krijgen we de verantwoordelijkheid voor bijna de gehele maatschappelijke ondersteuning aan inwoners -kinderen, jeugdigen, volwassenen en ouderen. We krijgen hiermee de mogelijkheid om een samenhangend beleid te voeren, gericht op het vergroten van de participatie van alle inwoners. We grijpen dit moment aan om deze ondersteuning anders -beter, effectiever en dicht bij de inwoners- in te richten. Daartoe gaan we op weg naar een nieuwe Oudewaterse werkwijze; een transformatie van het sociaal domein.

In hoofdstuk 2 beschrijven we welke visie aan deze transformatie van het sociaal domein ten grondslag ligt. In deze visie staat een integrale aanpak voor participatie en ondersteuning, onder het motto één huishouden, één plan, één sociaal coach centraal.

In hoofdstuk 3 beschrijven we in grote lijnen op welke manier we de ondersteuning van inwoners vorm geven en welke ondersteuningsstructuur we daarvoor ontwikkeld hebben. We bieden inwoners/huishoudens één integrale toegang tot ondersteuning (sociaal stadsteam toegang Oudewater) en kiezen voor een ondersteuning dicht bij huis door het sociaal stadsteam. Wanneer sprake is van een meervoudige, complexe ondersteuningsvraag komen sociaal coaches in beeld. Waar nodig worden specialisten bij de ondersteuning betrokken. In de ondersteuning van inwoners nemen we steeds de totale leefsituatie in ogenschouw. We bieden maatwerk en starten bij de mogelijkheden en talenten van onze inwoners. We zetten in op vroegsignalering en preventie en spreken het zelf- en samenoplossend vermogen van inwoners aan.

Op 1 januari 2015 zijn we klaar voor de nieuwe taken (transities). Het transformatieproces loopt echter nog jaren door. Dit betekent dat de ontwikkeling na 1 januari 2015 nog volop doorgaat. Op welke onderdelen dit onder andere het geval zal zijn beschrijven we in hoofdstuk 4.

In hoofdstuk 5 geven we een korte toelichting op de integrale begroting voor het sociaal domein.

Dit beleidsplan beschrijft het *algemene* kader voor de transformatie van het sociaal domein. Dit kader is verder uitgewerkt in een aantal documenten dat onlosmakelijk verbonden is met dit beleidsplan. In hoofdstuk 6 geven we aan welke documenten dit zijn.

Dit beleidsplan omvat de periode 2015 - 2016. In deze tweejarige periode staan we voor twee majeure en met elkaar verbonden opgaven: de transities (overheveling van taken) en de transformatie (daadwerkelijke verandering). Beide opgaven hebben ieder een eigen tijdschema. De transities zijn op 1 januari 2015 een feit. Dit betekent dat we op dat moment klaar moeten zijn voor de nieuwe taken. In dit beleidsplan geven we aan voor welke taken dit het geval is en voor welke taken we dientengevolge minder tijd hebben om de dialoog aan te gaan. Wel kan het betekenen dat we, op weg naar de stip op de horizon, op onderdelen pragmatische tussenstappen nemen en daar waar dingen verkeerd dreigen te gaan adequaat ingrijpen.

De transformatie -verandering in houding, gedrag en werkwijzen- vraagt een minder strakke planning en geeft meer ruimte voor dialoog. Om deze reden beschouwen we 2015 als het transitie- en leerjaar en de jaren vanaf 2016 -grosso modo- als de transformatiejaren. Dit ook omdat we door het Rijk verplicht werden budgetafspraken te maken (Jeugdzorg), waardoor we in 2015 nog niet die vrijheid tot verandering hebben die we wenselijk achten. Nadat de transities voltooid zijn, loopt het transformatieproces derhalve nog jaren door. Echter pas aan het eind van het transformatieproces is de totale opgave volbracht.

Om de eventueel noodzakelijke pragmatische tussenstappen inzichtelijk te maken schrijven we elk jaar een aan dit beleidsplan gerelateerd uitvoeringsprogramma.

2. Visie

In de visie van de gemeente Oudewater staat een integrale aanpak voor participatie en ondersteuning, onder het motto één huishouden, één plan, één sociaal coach centraal. In deze integrale aanpak zijn de volgende kernwaarden van belang: eigen verantwoordelijkheid, nadruk op het sociaal en informeel netwerk, streng maar sociaal en -waar mogelijk- een eigen bijdrage in de kosten voor een collectieve- of maatwerkvoorziening en/of het leveren van een tegenprestatie bijvoorbeeld in de vorm van vrijwilligerswerk. Dit betekent dat de ondersteuning en participatie in principe binnen de bestaande budgetten worden uitgevoerd en dat tegelijkertijd, waar nodig, een vangnet wordt gegarandeerd voor de meest sociaal en financieel kwetsbaren. Speciale zorg hebben wij voor senioren en gehandicapten en hun deelname aan de samenleving; ook op het gebied van huisvesting en bereikbaarheid. Kleinschalige zorg c.q. ondersteuning heeft de voorkeur, daar waar dat mogelijk is. Dreigend overbelaste mantelzorgers kunnen op onze ondersteuning rekenen, middels respijtzorg of andere tijdelijke ondersteuning. We kiezen voor een pragmatische insteek, we houden het 'klein', passend bij de Oudewaterse schaal en aantallen (inwoners die maatschappelijke ondersteuning behoeven) en aansluitend en samenwerkend met de bestaande infrastructuur van vrijwilligers(organisaties).

De uitgangspunten die in de Kadernota zijn verwoord, gelden onverkort. Samengevat komt het er op neer dat:

- Inwoners erop kunnen rekenen dat hun situatie is bekeken vanuit een overzicht op meerdere leefgebieden;
- Er gewerkt wordt volgens het principe 1 huishouden, 1 plan, 1 sociaal coach;
- Inwoners met een zo beperkt mogelijk aantal instanties van doen hebben;
- Inwoners slechts eenmalig hun gegevens hoeven te verstrekken.

We verwachten:

- Van inwoners én hun naaste omgeving zelfregie en samenredzaamheid;
- Een samenleving waarin inwoners initiatief nemen om andere inwoners te helpen;
- Dat inwoners naar vermogen en draagkracht meedoen.

We erkennen:

- De rechten en plichten van inwoners. Rechten op voorzieningen als het nodig is en de plicht om te zorgen voor jezelf en je naaste;
- De mogelijkheden van mensen om actief en betrokken te zijn bij anderen, bijvoorbeeld als mantelzorger of vrijwilliger;
- De mate van wederkerigheid die mogelijk is bij het ontvangen van een voorziening.

3. Naar een nieuwe Oudewaterse werkwijze

Mensen denken niet in schotten. Geconfronteerd met vraagstukken als vereenzaming, het omgaan met een kwetsbaar kind of het zoeken naar aangepast werk, plaatst niemand deze in een door de samenleving bedacht hokje. 'Jeugdhulp' is een beleidsterm en geen sociale werkelijkheid. Voor een inwoner telt de kwaliteit van leven en het hebben van regie op het eigen leven. Niet het systeem, maar het eigen leven van inwoners staat centraal.

Het perspectief van de inwoner is derhalve leidend geweest bij het zoeken naar een geïntegreerde aanpak van het sociaal domein. Een nieuwe Oudewaterse werkwijze. Nuchter, doelmatig, sociaal en met ieder mens voor ogen.

Inwoners van Oudewater vormen de basis van deze nieuwe werkwijze, waarvan sociale duurzaamheid het doel is. Sociale duurzaamheid staat voor het aangaan en onderhouden van sociale verhoudingen die de gemeenschap toekomstbestendig maken. Een samenleving waarbij alle inwoners nu en in de toekomst naar vermogen meedoen en waar niemand buitengesloten wordt. Een veerkrachtige samenleving met saamhorigheid en solidariteit, waarin inwoners verantwoordelijkheid nemen voor elkaar en de sociale en fysieke leefomgeving. Waarin zij met elkaar initiatieven ontplooiën om de leefbaarheid in de woonomgeving te veranderen of te verbeteren.

De mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van inwoners worden, méér nog dan tot op heden het geval is geweest, benut voor deze krachtige samenleving, met meer zelfredzaamheid en samenredzaamheid. De zelfredzaamheid en het naar vermogen zelf regie voeren vinden wij belangrijke waarden. We gaan uit van de eigen kracht van de inwoners in Oudewater, alleen en samen.

We starten bij en bouwen voort op de mogelijkheden en talenten van onze inwoners. Die we kennen, soms zelfs heel letterlijk. We praten met hen in plaats van over hen. We nemen belemmeringen weg voor en faciliteren hun (buurt)initiatieven, zorgen voor basisvoorzieningen en zetten in op preventie om gezondheids- en participatieproblemen te voorkomen. Lichte ondersteuningsvragen worden waar mogelijk zonder tussenkomst van professionals opgevangen door personen uit het sociaal netwerk of initiatieven uit de gemeenschap.

Langs deze weg ontwikkelen we in 2015 en later steeds meer een eigen werkwijze via dat ene 'loket' en alles wat erachter zit. Herkenbaar voor onze gemeente, maatvoering naar stijl en dienstverlening.

3.1 Integrale ondersteuning

We bouwen voort op de hechte en sterke samenleving die in onze gemeente bestaat. We schakelen inwoners en vrijwilligers in bij het ondersteunen van inwoners in een (tijdelijk) kwetsbare positie. De ondersteuning bestaat uit een samenspel van eigen inzet, de inzet van het sociaal netwerk, informele ondersteuning, voorliggende en collectieve voorzieningen. Alleen wanneer dit geen soelaas biedt schakelen we professionele ondersteuning in. Dit geldt ook voor het opschalen naar specialistische hulp. We creëren randvoorwaarden waarbinnen inwoners en organisaties initiatieven kunnen ontplooiën die leiden tot zelf- en samenredzaamheid. Op deze manier bereiken we een verschuiving in de ondersteuning van onze inwoners van de tweede naar de eerste naar de nulde lijn. Dus van dure specialistische ondersteuning (2e lijn), naar lichte generalistische ondersteuning dicht bij huis (1e lijn), naar het oplossen van problemen op eigen kracht of met inzet van het sociaal netwerk en vrijwilligers (0de lijn).

Het uitgangspunt is dat er één centrale plek is waar de inwoner zich meldt met een vraag. Ongeacht de aard van de vraag (zorg, welzijn, werk & inkomen, enzovoort). Van hieruit wordt de vraag beantwoord of de ondersteuning integraal opgestart. Een ander uitgangspunt is dat we kiezen voor lokaal wat lokaal kan. Daar waar de schaal van onze gemeente te klein is om –onderdelen van– de transitie gestalte te geven werken we samen met andere gemeenten, regionaal en/of bovenregionaal.

3.2 Maatwerk

Integrale ondersteuning is in alle gevallen maatwerk. Hierbij gaan we uit van de vraag en behoefte van onze inwoners. We willen niet of beperkt aanbodgericht werken. Geen standaardoplossingen, maar doen wat echt nodig is met oog voor efficiency, resultaat en binnen de financiële kaders. Door het gesprek aan te gaan met de inwoners kunnen we hen helpen bij het formuleren van hun ondersteuningsvraag. Daarbij hanteren we als dat nodig is een integrale benadering waarin sprake is van samenhang tussen de verschillende leefgebieden.

We streven er naar om ondersteuning dichtbij de inwoner aan te bieden voor zover die aanwezig is. Naast dit maatwerk kan ook sprake zijn van drang of dwang, zeker als er kinderen in het geding zijn. Bij drang en/of dwang streven we ook naar maatwerk voor de betrokkenen, hoewel we hierbij logischerwijs niet altijd kunnen uitgaan van de behoefte van elke inwoner. Meer hierover in de volgende paragraaf bij de SAVE-teams

3.3 Ondersteuningsstructuur

De ondersteuningsstructuur voor inwoners met vragen het sociaal domein betreffende bestaat uit:

1. Het sociaal netwerk
2. Een integrale toegang / sociaal stadsteam toegang Oudewater
3. Sociaal coaches
4. Specialistische ondersteuners
5. SAVE-team (drang en dwang)

1. *Sociaal netwerk*

In de ondersteuning van inwoners is het sociaal netwerk van essentieel belang. Dit netwerk bestaat uit familieleden, vrienden, buurtgenoten, collega's, vrijwilligers, leden van de kerkgemeente of bijvoorbeeld de vereniging waarvan men lid is. Het sociaal netwerk geeft niet alleen plezier en betekenis aan het persoonlijke leven, het heeft ook een praktische functie. In de visie van de gemeente Oudewater is het primair binnen dit netwerk dat inwoners elkaar ondersteunen en samen oplossingen voor problemen bedenken, opdat professionele ondersteuning niet nodig is. Daarom stimuleren en faciliteren we deze netwerken, opdat zij bereid en in staat zijn om ook anderen, inwoners buiten de 'eigen kring', te ondersteunen waar nodig. Een voorbeeld hiervan is de begeleiding bij schuldenproblematiek die vanuit diaconieën is opgestart, maar ook voor niet-kerkleden beschikbaar is. De gemeente Oudewater doet een beroep op alle inwoners zich verantwoordelijk te tonen voor de samenleving als geheel en niet alleen voor mensen die tot het eigen netwerk c.q. de 'eigen kring' behoren.

2. *Integrale toegang / sociaal stadsteam toegang Oudewater*

Welzijn Oudewater vormt het *sociaal stadsteam toegang Oudewater (hierna sociaal stadsteam)*. Alle vragen van inwoners van Oudewater die betrekking hebben op het brede sociaal domein komen hier binnen. Dat kunnen vragen zijn naar informatie, advies en maatschappelijke ondersteuning, inclusief vragen die zijn gericht op het verwerven van werk en inkomen. De kerntaken van het sociaal stadsteam zijn:

- Informatie en advies
- Maatschappelijke ondersteuning
- Mantelzorgondersteuning
- Vrijwilligersondersteuning
- Signalering en signaalopvolging (voorpost AMHK)
- Preventie
- Collectieve arrangementsontwikkeling

Vragen om informatie en advies kunnen overal ontstaan. In Oudewater worden deze vragen zoveel mogelijk gesteld aan het sociaal stadsteam. Direct door de vraagsteller dan wel indirect omdat mensen uit het sociaal netwerk de vraagsteller in contact brengen met het sociaal stadsteam. De vragen worden waar mogelijk rechtstreeks afgehandeld door het sociaal stadsteam dan wel verwezen naar organisaties die beter zijn toegerust om die vragen te beantwoorden.

Bij enkelvoudige (ondersteunings)vragen kan het sociaal stadsteam direct ondersteuning regelen. Het sociaal stadsteam is in staat om -zonder formele indicatiestelling- snel en efficiënt passende ondersteuning te bieden. Als het gaat om een gerichte ondersteuningsvraag, welke niet door het sociaal stadsteam beantwoord kan worden, zoals bijvoorbeeld de aanvraag voor een hulpmiddel om Integraal beleidsplan Sociaal domein 2015-2016, gemeente Oudewater

weer mobiel en zelfstandig te kunnen functioneren, zal de vraag direct doorgeleid worden naar een deskundige medewerker van de geëigende 1^e of 2^e lijn organisatie.

Opdat (ondersteunings)vragen van inwoners snel en effectief beantwoord kunnen worden onderhoudt het sociaal stadsteam nauwe samenwerkingsrelaties met informele organisaties en professionele organisaties uit de eerste lijn. Dit zijn organisaties met professionele expertise op de terreinen werk & inkomen, wonen, onderwijs, ondersteuning, veiligheid en gezondheid (waaronder ook huisartsen) en vertegenwoordigers van informele netwerken uit Oudewater.

Voor meer uitgebreide informatie over de (nieuwe) taken voor het sociaal stadsteam, het aantal inwoners dat (vermoedelijk) gebruik gaat maken van de diensten van het sociaal stadsteam en het formatieplaatje dat daarvoor wenselijk is, verwijzen wij u graag naar de notitie 'Integrale toegang sociaal domein Oudewater', dat als een apart document bij dit beleidsplan gevoegd is.

3. *Sociaal coaches*

Enkele leden van het sociaal stadsteam functioneren als *sociaal coach*. Een sociaal coach is alleen betrokken bij inwoners met een meervoudige, complexe ondersteuningsvraag. Zij organiseren, op basis van de vraag van de inwoner, een multidisciplinair *klantoverleg*. Aan het klantoverleg nemen de inwoner en/of zijn of haar vertegenwoordigers, het eigen sociaal netwerk, de sociaal coach en op de vraag deskundige informele organisaties en professionals uit eerstelijnsorganisaties deel. Dit klantoverleg is vraaggestuurd, vormt geen vast overlegorgaan en kent wisselende samenstellingen al naar gelang de expertise die rond een complexe vraag van een inwoner relevant wordt geacht door de inwoner (keuzevrijheid van de inwoners is belangrijk) in overleg met de sociaal coach.

Tijdens het klantoverleg worden de vragen en ondersteuningsbehoeften van de inwoner op alle leefgebieden in kaart gebracht en wordt een passend ondersteuningsplan geformuleerd. Het uitgangspunt hierbij is 1 huishouden, 1 plan, 1 coach.

Als een passend arrangement is ontworpen en in gang gezet wordt berust de casusregie bij de inwoner die daarbij wordt ondersteund door de sociaal coach. Het ondersteuningsplan vormt daarmee de toegang tot de noodzakelijke ondersteuning zonder dat daar formele, jaarlijks terugkerende of 'geïsoleerde' indicatiestellingen aan te pas komen (zie hoofdstuk 5, paragraaf 5.2).

Het sociaal stadsteam ontwikkelt een evaluatie cq. feed-backsysteem om de effectiviteit van de ondersteuning te kunnen volgen en beoordelen. De uitkomsten hiervan worden stelselmatig gedeeld met de organisaties uit de eerste lijn en informele netwerken.

4. *Specialistische ondersteuners*

In crisissituaties en wanneer behoefte bestaat aan gespecialiseerde diagnostiek en/of interventies zijn de sociaal coaches, zo nodig na consultatie, bevoegd tot opschaling naar specialistische ondersteuners in de tweede lijn zoals bijvoorbeeld (jeugd-)psychiatrie en verslavingszorg.

Over de precieze werkwijze bij opschaling naar de tweede lijn dienen nadere afspraken met de gemeente Oudewater te worden gemaakt. Dit geldt ook voor vragen rond werk & inkomen en de rolverdeling tussen de sociale toegang Oudewater en de regionaal opererende organisatie Ferm Werk, Jeugdgezondheidszorg (GGD) en onderwijs (passend onderwijs; de vierde decentralisatie).5. *SAVE-*

5. *SAVE team (SAmenwerken aan VEiligheid)*

Het sociaal stadsteam en de sociaal coaches werken samen met het regionale SAVE-team wanneer de grens van wat met vrijwillige hulp kan worden bereikt, overschreden dreigt te worden. Het gaat dan om situaties waarin de veiligheid van kinderen bedreigd wordt of wanneer een jongere dreigt af te glijden naar de criminaliteit.

In het SAVE-team is expertise op het gebied van drang en dwang, de jeugdbescherming in de breedste zin van het woord, verenigd (o.a. onderzoek naar de bedreigde ontwikkeling van kinderen, kindermishandeling, crisisinterventie, jeugdbescherming en jeugdreclassering).

Wanneer het SAVE-team door het sociaal stadsteam of een sociaal coach wordt ingeschakeld, neemt het SAVE-team de zaak niet over. Allereerst wordt nagegaan of de sociaal coach c.q. het sociaal stadsteam met alleen advies of consult voldoende geholpen is. Daarbij kan ook een participierend consult worden gegeven: een medewerker van het SAVE-team gaat dan samen met de sociaal coach c.q. een medewerker van het sociaal stadsteam naar het gezin en coacht deze zodanig dat hij/zij zelf verder kan. Pas als dat niet genoeg is, voegt het SAVE-team oplossingsgericht in als nieuwe partner in het bestaande of op te stellen ondersteuningsplan. De SAVE-medewerker wordt met andere woorden

tijdelijk een onderdeel van de ondersteuning die aan het gezin geboden wordt. En andersom: Als bij het SAVE-team een beschikking van de rechter binnenkomt om een maatregel uit te voeren, dan wordt het sociaal stadsteam c.q. de sociaal coach hier zo spoedig mogelijk bij betrokken. Wanneer vanuit het SAVE-team een onderzoek door het Advies en Meldpunt Kindermishandeling of de Raad voor de Kinderbescherming wordt uitgevoerd betekent dit geen periode van stilstand. Het sociaal stadsteam c.q. de sociaal coach blijft samen met de SAVE-medewerker het gezin activeren om, met het onderzoek als hefboom, de juiste stappen te zetten. Personen die vanuit het netwerk van het gezin betrokken worden bij het onderzoek, kunnen tegelijkertijd worden gevraagd het gezin te steunen.

Verwaarlozing

Een buurvrouw meldt zich bij het sociaal stadsteam. Ze maakt zich al tijden ernstig zorgen over het gezin naast haar. De moeder is depressief, de kinderen worden in haar ogen verwaarloosd en de verslaafde vader, een agressieve veelpleger, zit nu in de gevangenis maar terroriseert het gezin wanneer hij thuis is. Een medewerker van het sociaal stadsteam acht, afgaande op het verhaal van de buurvrouw, de kans groot dat de veiligheid van de kinderen in het geding is en besluit het SAVE-team te vragen mee op huisbezoek te gaan.

Dezelfde ochtend nog gaan de medewerker van het sociaal stadsteam en de SAVE-medewerker op huisbezoek.

De woning blijkt zwaar vervuild en gevaarlijk voor de twee kinderen van vijf en zes jaar oud. Er is nauwelijks eten in huis en de kinderen zien er slecht verzorgd uit. De SAVE-medewerker maakt aan de moeder duidelijk waarom het onverantwoord is de kinderen in deze situatie te laten blijven. Moeder ziet dat eigenlijk ook wel in. Aan moeder wordt gevraagd om te bedenken wie de kinderen tijdelijk kan opvangen. De moeder gaat bellen en komt binnen het uur met een gezin uit haar netwerk dat de kinderen wil opvangen. Het SAVE-team regelt de screening en begeleiding van het tijdelijk pleeggezin.

Na een gestructureerde beoordeling van de situatie bespreekt de SAVE-medewerker met moeder de voorwaarden waaraan voldaan moet zijn voordat de kinderen terug naar huis kunnen. De SAVE-medewerker praat daartoe ook met de kinderen zelf. Zo wordt ook in hun eigen woorden duidelijk wat er moet veranderen. De medewerker van het sociaal stadsteam gaat met moeder aan de slag om het netwerk te activeren en uit te breiden. Ze stellen samen een ondersteuningsplan op met nauwkeurig omschreven afspraken wie wat wanneer gaat doen. De SAVE-medewerker keurt het plan -met betrekking tot de veiligheid van de kinderen- na slechts een enkele aanpassing goed. Het huis wordt door moeder grondig opgeknapt met vrienden. Een huisuitzetting wordt voorkomen. Er wordt geanticipeerd op de situatie waarin vader weer vrijkomt. Moeder wil in behandeling om emotioneel sterker te worden en is uiteindelijk in staat met haar partner te breken omwille van de kinderen. Doordat de SAVE-medewerker korte lijnen met justitie heeft, kan de veiligheidssituatie goed worden ingeschat en wordt beveiliging geregeld voor moeder. Als de kinderen terugkeren naar huis krijgen zij, in hun directe omgeving, een eigen 'veiligheidspersoon', waar ze naar toe kunnen als ze opnieuw bang worden. Ook wordt door oma en een vriendin gezorgd dat moeder de eerste periode niet alleen is. Na nog een aantal voortgangsbesprekingen en onaangekondigde controlebezoeken door de SAVE-medewerker en de sociaal stadsteam-medewerker, wordt de zaak door het SAVE-team afgesloten en kan moeder met de ondersteuning van haar sociaal netwerk en de medewerker van het sociaal stadsteam verder vooruit.

3.4 Evalueren ondersteuningsstructuur/systeemonderhoud

De hierboven beschreven ondersteuningsstructuur wordt halfjaarlijks geëvalueerd met alle betrokken informele en formele partners, de gemeente in haar rol als opdrachtgever en de Wmo-raad / Adviesraad sociaal domein. De voorbereiding en leiding van dit overleg is in handen van het sociaal stadsteam Welzijn Oudewater.

3.5 Signalering en preventie

Het sociaal stadsteam heeft ook als taak ontwikkelingen en nieuwe vragen in het sociaal domein proactief te signaleren en deze te vertalen in preventieve activiteiten/projecten en collectieve arrangementen. Daartoe organiseert het sociaal stadsteam onder andere periodiek het *thematisch overleg*, tijdens welk nieuwe ontwikkelingen en inzichten worden gedeeld. Aan dit thematisch overleg nemen Welzijn Oudewater, informele netwerken en eerstelijnsorganisaties deel.

Een goed voorbeeld van een dergelijk preventieproject is 'Welzijn op recept'. In dit project wordt in samenwerking met gezondheidscentra c.q. huisartsenpraktijken gewerkt aan demedicalisering en het terugdringen van huisartsenbezoek door inwoners met niet medisch gerelateerde problemen te verwijzen naar lokale welzijnsactiviteiten.

Medewerkers van het sociaal stadsteam onderhouden eveneens op regelmatige basis contact met de scholen en de peuterspeelzaal in Oudewater ten behoeve van vroegsignalering, preventie, een snelle aanpak van lichte problematiek om erger te voorkomen en het tijdig herkennen van zware problematiek opdat passende ondersteuning ingezet kan worden.

4. Doorontwikkeling van (onderdelen van de) de Oudewaterse werkwijze na 1-1-2015

4.1 PGB

De raad van de gemeente Oudewater heeft op 10 juli 2014 besloten te onderzoeken of inzet op een verhoogd gebruik van het PGB ten opzichte van zorg in natura (ZIN) wenselijk is. Daartoe worden medewerkers van het sociaal stadsteam Oudewater getraind om inwoners/huishoudens te ondersteunen in de overgang van ZIN naar PGB. ZIN blijft echter ook na 1-1-2015 beschikbaar voor inwoners/huishoudens die niet in staat zijn om of een grote weerstand hebben tegen het zelf inkopen van de noodzakelijke ondersteuning of waarbij het sociaal stadsteam een PBB niet verantwoord acht. Inwoners/huishoudens die willen overstappen naar een PGB, maar ondersteuning nodig hebben in het voldoen aan de PGB-verplichtingen, kunnen deze ondersteuning inkopen middels hun PGB. De inwoner/het huishouden bepaalt zelf wie hij/zij in deze als ondersteuner wil. Dit kan iemand zijn uit het sociaal netwerk, een medewerker van het sociaal stadsteam, een professional of anderszins.

Een volgende stap in de ontwikkeling van ZIN naar PGB zou de overgang naar een PGB levenslang, levensbreed zijn. Dit betekent dat inwoners/huishoudens de beschikking krijgen over een ontschot budget waarmee zij de noodzakelijke ondersteuning kunnen inkopen (levensbreed) en niet jaarlijks een indicatietraject hoeven te doorlopen voor aandoeningen die blijvend van aard zijn (levenslang – zie ook hieronder bij 'Indiceren'). Overigens betekent levenslang niet letterlijk levenslang maar verwijst vooral naar meerdere jaren van een bepaalde (levens)fase. Het gesprek hierover tussen o.a. college, inwoners en de raad zal in 2015 worden opgezet.

4.2 Indiceren

De raad van de gemeente Oudewater heeft op 10 juli 2014 besloten dat indicatiestellingen vanaf 2015 plaatsvinden in het sociaal stadsteam toegang Oudewater in combinatie met professionals die deskundig zijn op diverse ondersteuningsterreinen.

In dit beleidsplan is summier aangegeven hoe dit in de praktijk vorm krijgt. We gaan hierbij uit van het principe dat een indicatie niets meer of minder is dan een toegang tot ondersteuning c.q. een voorziening die snel bereikbaar en efficiënt is. Om dit te realiseren moet ondersteuning dicht bij inwoners geregeld zijn. In de nieuwe Oudewaterse werkwijze wordt deze toegang tot ondersteuning gevormd door het ondersteuningsplan dat door de inwoner, eventueel met begeleiding van een sociaal coach, is opgesteld. Het ondersteuningsplan vormt dus de toegang tot de noodzakelijke ondersteuning zonder dat daar aparte of geïsoleerde indicatiestellingen aan te pas komen. Bij een enkelvoudige ondersteuningsvraag kan het sociaal stadsteam direct ondersteuning regelen. Het sociaal stadsteam is in staat om -zonder formele indicatiestelling- snel en efficiënt passende ondersteuning te bieden. Als het gaat om een gerichte ondersteuningsvraag, zoals een hulpmiddel om weer mobiel en zelfstandig te kunnen functioneren, zal de vraag direct doorgeleid worden naar een daartoe deskundige medewerker van een 1^e of 2^e lijn organisatie).

Wat verandert in de manier van indicatiestelling is dat we toe willen naar een indicatiearme of -vrije ondersteuning. De regelmaat van elk jaar opnieuw indiceren verdwijnt. Een inwoner met autisme bijvoorbeeld, zal niet jaarlijks een nieuw ondersteuningsplan formuleren of het ondersteuningsplan bijstellen, maar dit met name doen op momenten dat hij/zij in een nieuwe levensfase terecht komt. Bijvoorbeeld de overgang van lager naar middelbaar onderwijs, op het moment dat hij/zij gaat studeren of trouwen, enzovoort. Dát zijn de momenten waarop behoefte kan ontstaan aan een andere vorm van ondersteuning, hetgeen kan leiden tot een nieuw of bijgesteld plan. Ondersteuningsplannen kunnen dus voor meerdere jaren gelden (dit is de betekenis van 'levenslang') en per inwoner/huishouden wordt afgesproken wat hiervoor de termijn is en in welke frequentie geëvalueerd wordt hetgeen kan leiden tot bijstelling van het ondersteuningsplan. Bovenstaande werkwijze wordt verder ontwikkeld in het najaar van 2014 en daarna analoog aan de doorontwikkeling van het model Integrale toegang sociaal domein.

4.3 Uitbreiding Programma Transformatie sociaal domein

De scope van het Programma Transformatie sociaal domein heeft zich tot nu toe beperkt tot *de ondersteuning* van inwoners van de gemeente Oudewater met een vraag het sociaal domein betreffende. Hierin zijn de taken die met de transitie overkomen naar de gemeente leidend geweest. Onderdelen die eveneens gerekend kunnen worden tot het sociaal domein, maar niet direct gerelateerd zijn aan *de ondersteuning* van inwoners zijn buiten beschouwing gelaten. Hierbij kan gedacht worden aan preventieve activiteiten op het gebied van gezondheid, toegang tot onderwijs (o.a. VVE), het leefbaarheids- en veiligheidsvraagstuk, enzovoort. Het is de bedoeling om deze beleidsterreinen vanaf 1-1-2015 gefaseerd te integreren in het Programma Transformatie sociaal domein.

5. Integrale begroting sociaal domein

De Integrale begroting voor het sociaal domein is niet opgenomen in dit beleidsplan, maar wordt separaat aangeleverd en besproken (in de raad) in oktober 2014 als onderdeel van de gemeentelijke begroting 2015-2018 (Programma 3).

De Integrale begroting Sociaal domein is opgezet langs de lijnen preventie, signalering, 0de lijn, toegang tot ondersteuning, 1^e lijn en 2^e lijn en de inkomsten/uitgaven zullen ook langs deze lijnen gemonitord worden. Dit heeft meerdere redenen:

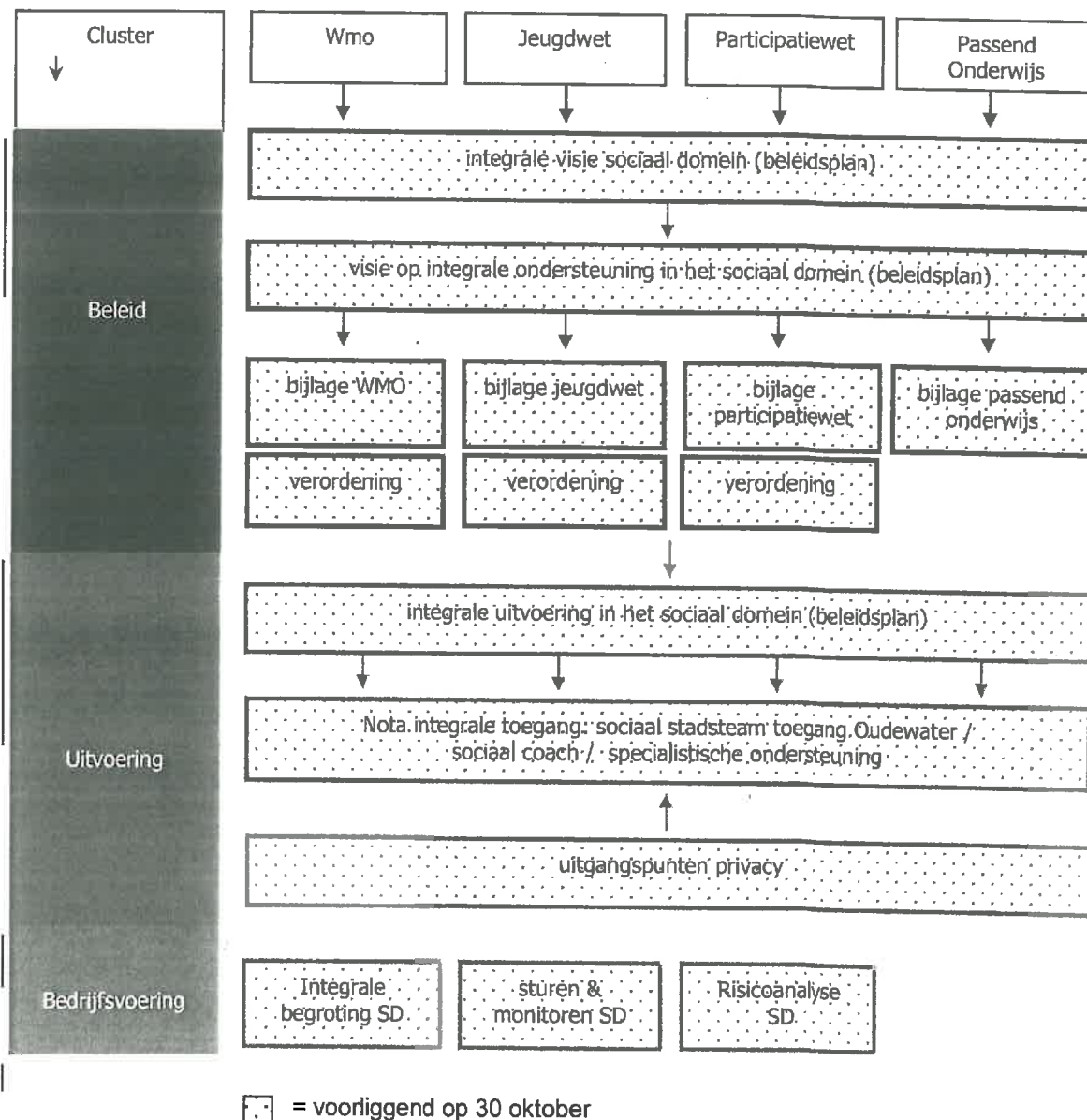
1. We willen met de transformatie van het sociaal domein en de daaraan inherente nieuwe Oudewaterse werkwijze een verschuiving in de ondersteuning van inwoners bewerkstelligen van de 2^e naar de 1^e naar de 0de lijn. Dus van dure specialistische ondersteuning (2^e lijn), naar lichte generalistische ondersteuning dicht bij huis (1^e lijn), naar het oplossen van problemen op eigen kracht of met inzet van het sociaal netwerk en vrijwilligers (0de lijn);
2. We willen monitoren of we met meer inzet van preventie en vroegsignalering voorkomen dat problemen escaleren;
3. We willen integraal werken en dat ook terug zien in de begroting. Daarom wordt de begroting langs boven genoemde lijnen opgezet en niet in de pijlers Jeugdzorg, AWBZ, Participatiewet en Passend onderwijs.

6. Het plaatje compleet

Dit beleidsplan beschrijft het *algemene* kader voor de transformatie van het sociaal domein. Dit kader is verder uitgewerkt in een aantal documenten dat onlosmakelijk verbonden is met dit beleidsplan:

1. De bijlagen 1 t/m 4 waarin we uitgebreid ingaan op de vier afzonderlijke transitities
2. De verordeningen Wmo, Jeugd en Fern Werk
3. Integrale toegang sociaal domein Oudewater
4. Uitgangspunten privacy
5. De integrale begroting voor het sociaal domein
6. Sturen en monitoren in het sociaal domein
7. Risicoanalyse Transformatie sociaal domein

In onderstaand figuur geven wij u de samenhang tussen deze documenten en de status ervan.

Bijlage 2

Adviezen consultatieversie Integraal Beleidsplan 2015-2016

Op de consultatieversie van het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2014-2016 is advies gevraagd aan de Wmo raad. Op 10 april 2014 heeft zij haar advies uitgebracht.

De Wmo raad is van mening dat het beleidsplan is opgesteld conform de wetgeving en kan zich vinden in de richting die het college inslaat. Zij is van mening dat het informeren en consulteren van informele en formele maatschappelijke partners geslaagd is.

De Wmo raad maakt zich zorgen over de gewenste veranderende houding van inwoners en vraagt een sturende rol van de gemeente. Ook willen zij de kosten voor ondersteuning niet leidend laten zijn aan de wens van de inwoners.

Ook willen ze de rol van de sociale coach binnen Welzijn Oudewater beter omschreven zien. Deze definitieve functieomschrijving wordt momenteel opgesteld bij de uitwerking van de integrale toegang bij Welzijn Oudewater. Ook hiervoor wordt de Wmo raad advies om advies gevraagd.

De Wmo raad wil duidelijk verwoordt zien in het beleidsplan hoe inwoners bezwaar en beroep kunnen indienen tegen beslissingen. Dat hoeft niet in een beleidsplan te worden geregeld, dat is onderdeel van de gemeentelijke bezwaar- en beroepsprocedures, ook in de Wmo verordening wordt dit aangegeven.

Wmo-Raad Oudewater

Noord Linschoterzandweg 55, 3425 EL Snelrewaard | 0348 56 26 54 | wmoraad-oudewater@outlook.com

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
van de Gemeente Oudewater
Postbus 100
3420 DC Oudewater

Snelrewaard, 10 april 2014.

Betreft: Advies over beleidsplan Sociaal Domein Oudewater 2014 – 2016.

Géacht College,

de ontwikkelingen in het sociaal domein zijn veelomvattend en complex. Het gaat om ingrijpende veranderingen en over grote bedragen zowel bij de gemeente als bij de aanbieders.

De consultatieversie Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2014 – 2016 versie 1 dd. 05-12-2013 is conform de huidige wetgeving opgesteld. De Wmo-Raad Oudewater kan zich vinden in de richting die door de Gemeente Oudewater ingeslagen wordt.

In de opzet om informele en formele maatschappelijke partners en het maatschappelijk middenveld te informeren en consulteren, is het plan geslaagd.

Waar maken wij ons zorgen om?

- **Transformatie**
De gewenste verandering van de houding van de inwoners. Er wordt een groot beroep gedaan op mantelzorgers en vrijwilligers. Mensen nemen echter, veel meer dan vroeger, een kritische houding aan. De gemeente moet daarom een duidelijk sturende rol gaan spelen om deze cultuuromslag te bewerkstelligen. Vragen alleen is niet genoeg.
- **Sociale coach**
De rol van de sociale coach dient uitgebreider te worden beschreven. Wie is de coach, door wie wordt hij aangesteld, wat is zijn mandaat. De Wmo-Raad is van mening dat de invulling van het coachschap dient te geschieden door een non-profit organisatie, waar mogelijk door Welzijn Oudewater.

- Mogelijkheid op beroep c.q. bezwaar maken
In de consultatieversie Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2014- 2016 wordt op géen enkele wijze beschreven of door cliënten een mogelijkheid is op beroep c.q. bezwaar, indien partijen niet tot overeenstemming komen. Indien dergelijke beroepsprocedures beschreven gaan worden in een te volgen werkwijze, laat onverlet dat in het beleidsplan een paragraaf dient te worden besteed aan dit onderwerp.
- Gevolgen voor mensen die begeleiding krijgen in de vorm van dagbesteding.
De overgang naar andere vormen van dagbesteding zijn ingrijpend voor de mensen die er gebruik van maken en de kwaliteit mag niet ondergeschikt zijn aan de kosten.

De Wmo-Raad Oudewater in de huidige samenstelling is gestart in januari 2014. Gerealiseerd dient te worden dat de Wmo-Raad derhalve druk bezig is, zich in te werken in de diverse dossiers.

Uitgangspunt was, om alleen de Wmo-vraagstukken van advies te voorzien. Voortschrijdend inzicht geeft aan dat gewenst is, dat de Wmo-Raad zich zal gaan buigen over de onderwerpen genoemd binnen de Participatiewet, de Jeugdzorg en het Passend Onderwijs.

Uit de update week 13 2014 blijkt dat de werkgroep Inkoop en subsidie Inhoudelijk beschikt over een lijst van alle producten, diensten en arrangementen die per januari 2015 moeten zijn aanbesteed.

Om de gemeente Oudewater gedegen te adviseren, verwacht de Wmo-Raad tijdig hierover geïnformeerd te worden.

Tenslotte adviseert de Wmo-Raad de inwoners van Oudewater blijvend te informeren over de komende veranderingen in het Sociale Domein, waarbij duidelijk dient te worden aangegeven op welke wijze de inwoners hun mening kunnen uiten en wanneer er voorlichtingsochtenden/-middagen of -avonden zijn gepland.

Met vriendelijke groet,

G.A. Hoogendoorn
Voorzitter Wmo-Raad Oudewater

